

Politikk, ikke enkeltskjebner

Bjørnar Olsen
Sjefredaktør

Det vi trenger å høre partiene fortelle oss, er hvilke infrastrukturer de vil bygge på samfunnsnivå for å møte befolkningens psykiske helseplager

Valgdebatten på NRK den 19. august forteller om en felles politisk vilje til å satse på psykisk helsearbeid. Rett nok kom verken helseminister Jonas Gahr Støre eller statsministerkandidat Erna Solberg med forpliktende løfter som virkelig monner, men Psykologforeningens president Tor Levin Hofgaard og velgerne fikk høre at arbeidet for bedre psykisk helse må trappes opp. Da kan vi uansett hvilken regjering vi får, holde dem opp mot denne lovnaden.

Likevel, det er et godt stykke å gå før psykisk helse er en del av norsk samfunnsplanlegging. At politikere lar seg berøre av enkeltskjebner, er vel og bra. Men det er ikke disse fortellingene vi vil høre politikere gjenfortelle. Titusener av helsearbeidere, pedagoger og pårørende forteller disse historiene bedre, og det hver eneste dag. Det vi trenger å høre partiene fortelle oss, er hvilke infrastrukturer de vil bygge på samfunnsnivå for å møte befolkningens psykiske helseplager.

Ta de 40 000 barna som hver dag engster seg for å gå på skolen fordi de er redde for å bli plaget. Når tallene blir så store, handler det ikke lenger om enkeltskjebner, men om systemsvikt. Som sosiolog Unn Conradi Andersen er inne på i Magasinet 1. juni: Tenk om alle de små individuelle problemene de unge sliter med, egentlig er strukturelle problemer som det kollektive må ta ansvar for? Da bør de unge få høre politikere som forteller om hvilke samfunnsstrukturer de vil bygge; både for å fremme og forebygge psykisk helse, og for å gripe inn når det er nødvendig.

Personliggjøringen av psykisk helse gjør at dens samfunnsmessige og politiske side lett forsvinner. Forsker Guro Ødegård sier til Morgenbladet (1. august) at flere unge enn før sliter med psykiske problemer og stress. «Dette kommer ikke til uttrykk i opprør, men som en følelse av personlig ansvar for at de ikke mestrer alle forventningene de føler de må oppfylle for å ha et rikt og moderne liv.» Da slipper samfunnsbyggerne å stilles til ansvar.

Den enkeltes behov og samfunnets behov står selvsagt ikke i noe motsetningsforhold. Torild Hammer og Christer Hyggen skriver i boken Ung voksen og utenfor at «det å være utenfor samfunnet kan få store konsekvenser for den enkelte, hennes livskvalitet og mulighet til selvrealisering, men har også store samfunnsmessige konsekvenser og kostnader». Å hindre utstøtelse og bidra til inkludering er både i individets og samfunnets interesse. Utfordringen for politikerne, enten de vinner eller taper dette valget, er å gjøre denne felles interessen til en del av norsk samfunnsbygging. Lovnadene i valgdebatten gjør at det er lov å ha forventninger for det psykiske helsefeltet de neste fire årene.

bjornar@psykologtidsskriftet.no